

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ ÁLTAL AKKREDITÁLT NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNY

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-5917/2020. számú ügyben
Budapest Főváros Kormányhivatala Gyámügyi és Igazságügyi
Főosztályának elhúzó eljárásával összefüggésben

Előadó: dr. Győrffy Zsuzsanna

Érintett szerv: Budapest Főváros Kormányhivatala

2020.

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-5917/2020. számú ügyben**

A vizsgálat megindítása

A panaszos édesanya a Budapest Főváros Kormányhivatala Gyámügyi és Igazságügyi Főosztálya (a továbbiakban: másodfokú gyámhivatal)¹ elhúzódo eljárását sérelmezve fordult a Hivatalomhoz. Tájékoztatása, illetve a csatolt iratok szerint Budapest Főváros Kormányhivatala V. Kerületi Hivatala Hatósági Főosztálya (a továbbiakban: gyámhivatal) 2019. szeptember 5-én kelt határozata ellen benyújtott fellebbezést a másodfokú gyámhivatal a panaszos beadványa Hivatalomhoz való benyújtásának időpontjáig nem bírálta el.

Tekintettel arra, hogy a panaszbeadvány alapján felmerült a jogállamiság elvével, a jogbiztonság követelményével és a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal összefüggő visszásság gyanúja, az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 18. § (1) bekezdése alapján vizsgálatot indítottam. A vizsgálat eredményes lefolytatása érdekében az Ajbt. 21. § (1) bekezdés b) pontja és (2) bekezdése alapján a másodfokú gyámhivatal vezetőjétől – az ügyben keletkezett releváns iratmásolatok csatolásával együtt – részletes tájékoztatást kértem.

Az érintett alapvető jogok és alkotmányos elvek

- a jogállamiság elve és a jogbiztonság követelménye: *„Magyarország független demokratikus jogállam.”* (Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés);
- a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga: *„Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.”* (Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés);
- a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.”* (Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés)

Az alkalmazott jogszabályok

- az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.);
- a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.);
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.);
- a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Egyezmény);
- gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyszr.);
- a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló

¹ A 2020. március 1-jét követően indult ügyekben a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal a gyámhivatalnak a gyermekvédelmi és gyámügyi hatósági ügyekben nem gyakorol másodfokú hatósági jogkört (Gyszr. 13. § c) pont).

A megállapított tényállás

A rendelkezésemre álló dokumentumok alapján a *következő tényállás rögzíthető*. A panaszos édesanya gyermekei iskolaváltása tárgyában a gyámhivatalnál 2019. augusztus 5-én nyújtott be kérelmet.

A gyámhivatal 2019. szeptember 2-án a szülők részvételével tárgyalást tartott. A gyermekek különélő édesapja jegyzőkönyvi nyilatkozatában – többek között – előadta, hogy a vecsési iskolába a panaszos édesanyával együtt írták be a gyermekeket, ebben az intézménybe a fia négy éve jár, a kislány 2019 őszén lett elsős. A panaszos által kérelmezett V. kerületi iskoláról semmilyen információval nem bír. Az apa a tárgyaláson kitartott azon véleménye mellett, hogy a gyermekek érdeke, hogy maradjanak a vecsési iskolában. A panaszos az iskolaváltásra vonatkozó kérelmét fenntartotta. A tárgyalás során a szülők között a közös szülői felügyelet gyakorlásával összefüggő vitában megállapodás, egyezség nem jött létre.

A gyámhivatal a döntése előtt áttekintette mindkét iskola pedagógiai programját és megállapította, hogy mindkét intézmény által kínált program, egyéb iskolai lehetőség, illetve szabadidős tevékenység a gyermekek igényeinek, szellemi, fizikális teljesítményének megfelelő. A gyermekeknek ahhoz, hogy a korábbi, vecsési iskolájukba járjanak, indokolatlanul korán kellene kelniük, az V. kerületi iskolába lakóhelyükről öt perc gyalogos sétával jutnak el. A gyámhivatal ezért a 2019. szeptember 5-én kelt, BP-05/104/957-13/2019. számú határozatával a panaszos gyermekeinek iskolája megváltoztatása ügyében beadott kérelmének helyt adott.

A döntés ellen a gyermekek édesapja fellebbezést nyújtott be. A fellebbezést a gyámhivatal 2019. október 4-én terjesztette fel a másodfokú gyámhivatal számára. A másodfokú gyámhivatal a fellebbezési eljárása során kiegészítő bizonyítási eljárás lefolytatását rendelte el. Ennek keretében a 2019. december 17-én kelt BP/0502/1904/2/2019. számú végzésével intézkedett a gyermekek befolyásmentes, a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat V. Kerületi Tagintézményénél (a továbbiakban: szakszolgálat) történő személyes meghallgatásáról. A szakszolgálat 2020. január 16-án készített pszichológiai véleménye tartalmazza, hogy a gyermekek az iskola meglátogatása és az igazgatóval való beszélgetés után mindenképpen az V. kerületi iskolába szeretnének járni. Nagyon várnák már az iskolaváltást. Az elvégzett tesztek eredményei, az életkori szempontok figyelembevétele (alvás, szabadidő, különórák, szociális kapcsolatok, barátságok), valamint az esettel való hasonló tapasztalatok alapján a szakszolgálat javasolta a gyermekek iskolaváltását.

A másodfokú eljárás során beszerezték a *vecsési iskola* gyermekekről készített pedagógiai jellemzéseit is. Eszerint az elsős kislány az iskolai életbe gyorsan és zökkenőmentesen beilleszkedett, szívesen jár iskolába és szereti a közösséget. A tanulmányi követelményeket minden tantárgyból kiválóan teljesíti. Az 5. osztályos fiú az osztályközösségen belül megtalálta a helyét. Az iskolai tanulmányi munkához való viszonya jó. A tanulásban való együttműködése aktív, sokszor jelentkezik. *Nagyon sok azonban a reggeli késése, ez gyakran magyarázkodásra kényszeríti őt az első órákon.*

A másodfokú gyámhivatal álláspontja szerint döntése során *azt kell mérlegelnie, hogy a szülők által megjelölt két iskola közül melyik a legmegfelelőbb a gyermekek számára; a gyermekek képességei, eddigi tanulmányai és eredményei, valamint egészségi állapotuk, családi körülményeik alapján az iskolaváltás a gyermekek érdekét szolgálja-e.*

A másodfokú gyámhivatal szerint a gyermekek kiegyensúlyozott fejlődéséhez szükséges a szülők közötti együttműködés létrehozása, a szülők közötti kommunikáció helyreállítása. Így a BP/0502/00256/5/2020. számú, 2020. július 9-én kelt végzésével a szülők

számára közvetítői eljárás igénybevételét rendelte el, egyúttal eljárását két hónapra felfüggesztette. A másodfokú gyámhivatal vezetője Hivatalomnak küldött válasza tartalmazta, *hogy a közvetítői eljárás nem a szülők, hanem a gyermekek érdekét szolgálja, a szülők konszenzusára való törekvést célozva, ami elősegíti az iskolaváltás körüli vita megoldását.*

A Fővárosi Gyermekvédelmi Központ és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat Közvetítő- és Krízisszolgálat a 2020. július 20-ai keltezésű levelében arról értesítette a gyámhivatalt, hogy a közvetítői eljárás előkészítését megkezdte, a szülőkkel felvette a kapcsolatot. Az ügyben érdemi döntés a Hivatalomnál 2020. szeptember 3-án érkezett válaszádkor még nem született. A másodfokú gyámhivatal vezetője válaszában a határidő túllépését az ügyintézők folyamatosan fennálló, nagyfokú leterheltségével, ezzel összefüggésben a gyámügyi ügyintézők fluktuációjával, valamint a gyámhatósági ügyiratok áttekintésének, értékelésének időigényességével indokolta.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

A feladat- és hatáskörömet, valamint ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az Ajbt. határozza meg. Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint a hatóság tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási pert – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az Ajbt. 18. § (2) bekezdés a) pontja szerint az állami vagy önkormányzati feladatot ellátó szerv közszolgáltatást végző szervnek minősül. A Gyvt. 16. § (1) bekezdése szerint a gyermekek védelmét biztosító hatósági feladat- és hatásköröket a helyi önkormányzat képviselő-testülete, illetve a gyámhatóság gyakorolja.

A Gysr. 1. § (1) bekezdése szerint a gyámhatóság feladat- és hatáskörét a települési önkormányzat jegyzője, a fővárosi és megyei kormányhivatal gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró járási (fővárosi kerületi) hivatala, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal gyakorolja. Mindezek alapján az ügyben érintett hatósággra kiterjed a vizsgálati hatásköröm.

II. A vizsgált alapjogok és elvek tekintetében

Az alapjogi biztos egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az alapvető jogok biztosja következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi tesztek.

A jelentés megállapításai kapcsán hivatkoznom kell arra, hogy az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy „*az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni*”. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában azt emelte ki, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már az Alaptörvény Negyedik Módosítása alapján jár el a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően.

A testület ennek kapcsán elvi élel azt mondta ki azt, hogy „*az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybíróági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának létalapja. A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja.*”

Ha összevetjük az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglaltakat a korábbi Alkotmány 2. § (1) bekezdésének szövegével, akkor az állapítható meg, hogy a vizsgálat tárgyát képező *jogállamiság elve, tekintetében* nem hoz olyan koncepcionális változást az Alaptörvény szövege, mely a korábbi alkotmánybíróági gyakorlat elvetését, vagy jelentős tartalmi átértékelését alátámasztaná. Így elvi megállapításaim megfogalmazása, az alapjogok értelmezése során – ellenkező tartalmú alkotmánybíróági döntés megszületéséig – irányadónak tekintem az Alkotmánybíróság által mind az Alaptörvény hatályba lépését megelőzően, mind pedig az azt követően meghozott határozataiban, azok indoklásában kifejtett megállapításokat, következtetéseket. A tisztességes eljárás jogának érvényesülése kapcsán érdemes kiemelni, hogy immár külön alkotmányi rendelkezés nevesíti a *tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot*.

1. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint *Magyarország független, demokratikus jogállam*. Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. Az Alkotmánybíróság a 30/2012. (VI. 27.) AB határozatában kimondta, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és az Alkotmány 2. § (1) bekezdése azonosan deklarálja a jogállami klauzulát, tehát az eddig kialakított alkotmánybíróági gyakorlat továbbra is releváns. Az Alkotmánybíróság szerint a jogbiztonság az állam kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is *világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak* legyenek a norma címzettjei számára. A jogállamiság elvéből folyó követelmény a közhatalom, a közigazgatás törvény alá rendeltsége: a közhatalommal rendelkező szervek a *jog által megállapított működési rendben*, a polgárok számára megismerhető, kiszámíthatóan szabályozott *korlátok között* fejtik ki tevékenységüket.

Nem hagyható figyelmen kívül, hogy *a kiszámíthatóság és az eljárási garanciák biztosítása szorosan összekapcsolódik az egyes alanyi alapjogok védelmével*, mintegy kölcsönösen feltételezik egymást. Az alapjogok valódi érvényesülését képes kiüresíteni, megbénítani a szabályozás vagy a jogalkalmazás hibáiból, zavarából adódó kiszámíthatatlanság, az eljárásra vonatkozó garanciális szabályok félre tétele, figyelmen kívül hagyása. Érdemes utalni itt arra az alkotmánybíróági tézisre, amely szerint közvetlen alkotmányi garanciák *gazdaságossági és célszerűségi okokból*, az eljárás egyszerűsítése vagy az időszerűség követelményének érvényesülése címén *sem mellőzhető*.

2. *A gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jogát az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése rögzíti.* A gyermeket főszabályként minden olyan alapvető jog megillet, mint bármely más embert, de ahhoz, hogy a jogok teljességével képes legyen élni, biztosítani kell számára az életkorának megfelelő minden feltételt a felnőtté váláshoz. Erre tekintettel kifejezetten a gyermekek jogaként rögzíti a törvény a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemre és gondoskodásra való jogot. E védelemre és gondoskodásra a gyermek mindenkivel szemben igényt tarthat. Ennek megfelelően a gyermek szülei, családja, az állam és a társadalom valamennyi tagja is köteles a gyermek jogait tiszteletben tartani, és a társadalom

fennmaradásának zálogaként biztosítani számára a megfelelő fejlődéséhez szükséges feltételeket. A gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga az állam kötelességét alapozza meg a gyermek személyiségfejlődése intézményes védelmére. A gyermek, mint az alapjogok alanya oldalán az életkorból adódó hátrányokat az állam oldaláról az az intézményvédelmi kötelezettség egyenlíti ki, hogy az államnak aktívan kell cselekednie a gyermekek alapvető jogainak előmozdítása, érvényesülése és védelme érdekében.

Ezt az alaptételt rögzíti az Egyezmény preambuluma is: a gyermeknek, figyelemmel fizikai és szellemi érettségének hiányára, különös védelemre és gondozásra van szüksége, nevezetesen megfelelő jogi védelemre, születése előtt és születése után egyaránt. Az Egyezmény 1991-től a magyar belső jog részévé vált, részes államként Magyarország kötelezettséget vállalt a gyermekkel foglalkozó és védelmét biztosító intézmények létesítésre, valamint ezen intézményekben a jogszabályoknak megfelelő szakmai létszám, szakértelem, biztonság, az egészséges környezetet biztosítására. Az Egyezmény 3. cikke alapelveként minden gyermekekkel kapcsolatba kerülő intézményt és hatóságot *a gyermek legjobb érdekének megfelelő eljárásra, döntésre* kötelez.

3. Az Alaptörvény XXIV. cikke immár kinyilvánítja *a tisztességes eljáráshoz való jogot*. Az Alkotmánybíróság döntéseiben felhívta a figyelmet arra, hogy a jogállamiságnak számos összetevője van. Irányadó alkotmánybíróági tézis, hogy a jogállamiság elvéből folyó egyik legfontosabb alapkövetelmény a közhatalom, a közigazgatás törvény alá rendeltsége: a közhatalommal rendelkező szervek a jog által megállapított működési rendben, a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket. A közigazgatás törvényessége akkor valósul meg, ha jogilag szabályozott eljárási keretek között működik, a jogkorlátozásra adott felhatalmazást pedig törvényi szinten pontosan kell meghatározni. Nem hagyható figyelmen kívül továbbá, hogy a kiszámíthatóság – beleértve az egységes jogalkalmazást – és az eljárási garanciák biztosítása szorosan összekapcsolódik az egyes alanyi alapjogok, szabadságjogok védelmével, mintegy kölcsönösen feltételezik egymást. Az ügyfél közigazgatási határozathozatalra vonatkozó joga nem tehető függővé attól, hogy a közigazgatási szerv milyen időpontban hajlandó dönteni a hatáskörébe utalt ügyben. A közigazgatásnak ugyanis alkotmányos kötelessége, hogy a hatáskörébe utalt ügyben, az erre megszabott idő alatt érdemi döntést hozzon. A közigazgatási eljárás nem nélkülözheti a kötelező ügyintézési határidőket.

III. Az ügy érdemében

Amint már számos alkalommal, ezúttal is a gyámhivatalok eljárásának időbeli elhúzódása okait, körülményeit és következményeit vizsgáltam.

Rá kell mutatnom mindenekelőtt arra, hogy az Ákr. az alapelvek között rögzíti a közigazgatási hatóság *a jogszabályban meghatározott határidőn belül, ésszerű időben való eljárási kötelezettséget*. Az Ákr. 4.§-a alapján a hatóság a hatékonyság érdekében úgy szervezi meg a tevékenységét, hogy az az eljárás valamennyi résztvevőjének a legkevesebb költséget okozza, és – a tényállás tisztázására vonatkozó követelmények sérelme nélkül, a fejlett technológiák alkalmazásával – *az eljárás a lehető leggyorsabban lezárható legyen*. Az *ügyintézési határidőkről* az Ákr. 50. §-a rendelkezik. Ha törvény eltérően nem rendelkezik, az ügyintézési határidő az eljárás megindulásának napján kezdődik. Az ügyintézési határidő automatikus döntéshozatal esetén 24 óra, sommás eljárásban 8 nap, teljes eljárásban 60 nap.

A döntés tartalma kapcsán lényeges kiemelni, hogy a Ptk. 4:153. § (2) bekezdése alapján – a gyermek képességei figyelembevételével – a szülők és a gyermek közösen döntenek el, hogy a gyermek milyen életpályára készüljön. A Ptk. 4:153. § (3) bekezdése, valamint a Gyer. 26. § (1) bekezdése szerint az életpálya kijelölésével és ezzel összefüggésben a

gyermek taníttatásával, iskolájának megválasztásával kapcsolatban a szülő és a gyermek között felmerülő vitában a gyámhatóság dönt. A Gyer. 26. § (3)-(5) bekezdése szerint a gyámhivatalnak az eljárás során elsősorban a szülők és a gyermek közötti megegyezésre kell törekednie. Az eljárás során a gyámhivatal vizsgálja és mérlegeli a gyermek képességeit, eddigi tanulmányait és eredményeit, valamint egészségi állapotát, melyek vizsgálata során ki kell kérni a nevelési tanácsadó vagy a gyermek nevelési-oktatási intézményének véleményét, továbbá – szükség esetén – a gyermek- és ifjúságpszichiátriai gondozó vagy a gyermek egészségi állapotának megítélésére jogosult egészségügyi szolgáltató szakvéleményét.

A Ptk. 4:177. §-a alapján a gyámhatóság, kérelemre vagy a gyermek érdekében hivatalból, a szülői felügyeletet gyakorló szülő és a gyermekétől különélő szülő közötti megfelelő együttműködés kialakítása, a különélő szülő jogainak biztosítása – ideértve a különélő szülő és a gyermek közötti kapcsolattartást – érdekében *a szülők számára közvetítői eljárás igénybevételét rendelheti el*. A Gyer. 20. § (1) bekezdés b) pontja szerint a gyámhivatal a gyermek érdekében – a szülői felügyeletet gyakorló szülő és a gyermekétől különélő szülő közötti megfelelő együttműködés kialakítása céljából – elrendeli a 30/A. § (2) bekezdés b) pontja szerinti közvetítői eljárás igénybevételét. A fenti jogszabályi rendelkezés tehát lehetővé teszi a gyámhivatal számára, hogy bármely, a szülői felügyeleti jog gyakorlása kapcsán felmerült vita rendezése érdekében közvetítői eljárást rendeljen el.

A Gyvt. 132.§ (7) bekezdése alapján, ha a szülői felügyeleti jog gyakorlásával összefüggő gyámhatósági eljárásban a döntéshozatal a Gyer. által meghatározottak szerint lefolytatott közvetítői eljárás eredményétől függ, a gyámhatóság az előtte folyamatban lévő eljárást a közvetítői eljárás befejezéséig, de legfeljebb két hónapra felfüggeszti.

A rendelkezésekre álló iratok és információk alapján *a másodfokú gyámhivatal az elsőfokú döntés felülvizsgálatát az iratok felterjesztését követően eleve mintegy két hónap késéssel kezdte meg*. A szakszolgálat 2020. január 16-án készült szakvéleménye a gyermekek iskolaváltását javasolta. A pedagógia vélemények szerint a gyermekek a vecsési iskolába való beilleszkedése zökkenőmentes, tanulmányi eredményük jó. Megjegyzem, hogy a fiúgyermek az alsó tagozatot ebben az iskolában végezte, így beilleszkedési problémája már nem lehetett. Mivel a kislány az első osztályt kezdte, neki az adott osztályközösségbe kellett beilleszkednie, függetlenül attól, hogy az a vecsési, vagy az V. kerületi iskola osztályközössége.

A másodfokú gyámhivatal válaszában hivatkozott a Gyer. azon rendelkezésére, miszerint döntése során azt kell mérlegelnie, hogy a szülők által megjelölt két iskola közül melyik a legmegfelelőbb a gyermekek számára, a gyermekek képességei, eddigi tanulmányai és eredményei, valamint egészségi állapota, családi körülményei alapján az iskolaváltás a gyermek érdekét szolgálja-e. A rendelkezésekre álló iratok alapján mindkét gyermek jó képességű, az iskolában jól teljesítenek. *Arról azonban nincs információ, hogy a másodfokú gyámhivatal vizsgálta volna azt, hogy a két iskola közül melyik felel meg jobban a gyermekek képességeinek*. A később elrendelt mediációs eljárás pedig csak a szülők között az iskolaválasztás tárgykörében felmerült vita rendezésére irányulhat.

A panaszos által sérelmezett ügyben a gyermekek iskolaváltásáról végleges döntést a Hivatalomnak adott válaszádkor a másodfokú gyámhivatal még nem hozott. A 2020/2021-es tanévben a fiú már hatodik, a kislány pedig második éve jár a vecsési iskolába, a gyermekek iskolájának megváltoztatása tekintetében a szülők között egyezség az elsőfokú eljárás során nem született. Az időmúlás okán a korábbi pszichológiai javaslat és pedagógia vélemények alapján a gyermekek legjobb érdekét szolgáló döntés nem hozható.

Alláspontom szerint a másodfokú gyámhivatal számára már 2020 januárjában *az érdemi döntés meghozatalához rendelkezésére állt minden információ*. A rendelkezésekre álló információk közül semmi nem támasztja alá azt, hogy a szülők között a kötelező közvetítői eljárás igénybevételének elrendelése az elsőfokú eljárás megindulását követő

mintegy 10 hónap elteltével az érintett gyermekek érdekét szolgálta volna. A *másodfokú gyámhivatal pedig érdemi döntést az eljárást megindulását követő 1 év elteltével sem hozott.*

Mindezek alapján megállapítom, hogy a másodfokú gyámhivatal eljárása a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogával összefüggő visszásságot okozott, sértette a jogbiztonság követelményét, illetve a gyermek legjobb érdekét figyelembe vevő eljárás elvét, hatásában pedig alkalmas volt arra, hogy a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való jogával összefüggő visszásságot is okozzon, a jogsérelem közvetlen veszélyét idézze elő.

A késedelmes gyámhatósági eljárásokkal összefüggésben utalnom kell arra, hogy hivatali elődöm az *AJB-3534/2016. számon átfogó jelleggel vizsgálta az első- és másodfokú gyámhatóságok feladatellátásának személyi feltételeit, az ott dolgozó munkatársak létszámát és az ebből adódó túlterheltségét, e tárgykörben legutóbb az AJB-304/2019. számú jelentésében tett intézkedést. Minderre figyelemmel az elhúzódó eljárások tekintetében újabb átfogó vizsgálat indítását vagy általános intézkedés megtételét nem tartom indokoltnak.*

Egyúttal jeleznem kell azt is, hogy a másodfokú gyámhivatal késedelmes eljárása tekintetében változatlanul számos panaszbeadvány érkezik a Hivatalomhoz. Az ombudsmani megkeresésekre adott válaszok a késedelmet minden esetben az ügyintézők folyamatosan fennálló, nagyfokú leterheltségével, fluktuációjával, az ügyek bonyolultságával indokolják.

Intézkedéseim

A jelentésemben feltárt alapvető jogokkal összefüggő visszásság bekövetkezése lehetőségének jövőbeni megelőzése érdekében

- 1) az Ajbt. 31. § (1) bekezdése alapján *felkérem Budapest Főváros Kormányhivatalának kormány megbízottját, hogy soron kívül vizsgálja felül Budapest Főváros Kormányhivatala Gyámügyi és Igazságügyi Főosztálya Szociális és Gyámügyi Osztálya ügyhátralékát, jelenlegi létszámkeretét, a gyámhatósági feladat ellátását akadályozó alacsony létszám vagy más körülmény esetén pedig tegye meg a szükséges intézkedéseket.*
- 2) az Ajbt. 32. §-a alapján *felkérem Budapest Főváros Kormányhivatala Gyámügyi és Igazságügyi Főosztályának vezetőjét, hogy a panaszos gyermekeinek iskolaváltása ügyében haladéktalanul hozzon döntést.*

Budapest, 2020. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos